

"נקודה טובה פנחס ישראל" מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

(גליון מספר 36 שנת תשע"ז, "פנחס", כא' תמוז תשע"ז, 15 יולי, 2017)

ב"ה

"נקודה טובה" לפרשת "פנחס" - משאלת מוות

בשנת 1974 יצא לאקרנים הסרט "משאלת מוות" בבימויו של מייל ווינר ובכיכובו של צ'ארלס ברונסון ה"קשוח".

הסרט מספר על אדריכל ניו יורקי מצליח שאשתו ובתו נפגעות על ידי פורץ. בעקבות אירוע נורא זה, החליט קרסי לקחת את החוק לידי. הוא השיג אקדח והתחיל לשוטט בלילות ברחובות העיר ולחסל פושעים.

הסרט זכה להצלחה קופתית גדולה ובמקביל, נמתחה עליו בקורת בשל המסר הקורא לאזרחים לקחת את החוק לידיהם, כדי להשיג "צדק".

בפרשת השבוע שעבר פרשת בלק, החטיאו בנות מדין את עם ישראל בזנות ובעבודה זרה. חטא שגרם למשבר במערכת היחסים בין עם ישראל לאלוקיו. חטא שגרר אחריו עונש אלוקי - מגפה בה מתו 24,000 אנשים.

רגע השיא בדרמה הקשה הזו היה, כאשר נשיא שבט שמעון חטא עם בת מלך מדין לעיני כל ישראל, תוך שהוא מורד בקב"ה וגם תוקף במילים קשות את משה רבנו (שליח ה') באופן אישי.

פנחס - נכדו של אהרון הכהן, האיש שהוגדר כאיש שלום "אוהב שלום ורודף שלום" האוהב את הבריות (אבות א, משנה יב), החליט לעשות מעשה. הוא לקח את החוק לידי והרג את זמרי – נשיא שבט שמעון ואת כזבי – בת מלך מדין גם יחד, לעיני כל העם.

ומה היתה התגובה האלוקית למעשה ה"לא חוקי" הזה?

התגובה הראשונה היתה מיידית - "וַתַּעֲצֹר הַמַּגֵּפָה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר כה, ח).

התגובה האלוקית השניה למעשהו של פנחס, מופיעה בתחילת פרשתנו, ככתוב:

"וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הֵשִׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיָאֵן אֶת קִנְיָתִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיָתִי. לָכֵן אֶמַר הַנְּנִי נִתְּן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וְהִיְתָה לוֹ וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנֶת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנְיָא לְאַלְהֵיו וַיִּכְפֹּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר כה, י-יג).

הבה נענין מעט במסרים העולים מפסוקים אלה:

1. "פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן" - למרות מעשהו האלים של פנחס, הקב"ה מזכיר את מוצאו ואת ייחוסו של פנחס כנכדו של אהרון הכהן, שהיה איש שלום האוהב את הבריות. ללמדך, שגם במעשה קנאות זה, יש צד של שלום (כפי שנסביר בהמשך).

2. במעשה קנאה זה, "פִּינְחָס ... הֵשִׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", אומר הקב"ה. ואלמלי כן, הייתי ח"ו מעניש את עם ישראל, בעונש כבד יותר ח"ו.

3. מעשה זה הינו בבחינת כפרה על חטאם של בני ישראל, ככתוב: "וַיִּכְפֹּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

4. "וְהִיְתָה לוֹ וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנֶת עוֹלָם" - פנחס זוכה לכהונת עולם לו ולזרעו לדורות.

5. הקב"ה נותן לו "את פְּרִיְתֵי שְׁלוֹם".

וקשה, האם התורה תומכת בלקיחת החוק לידיים!?

מעשה זה של פנחס היה יחידאי ומיוחד, שונה וחריג. מצב בו עם שלם חוטא ואין מי שיעמוד בפרץ. מצב בו כתוצאה מן החטא מתחילה מגפה עכשווית ומיידית ואנשים מתחילים למות וליפול מסביב.

במצב שכזה, מעשהו של פנחס אינו בבחינת עשיית דין או צדק – מעשים שהם תפקידו של בית הדין, מעשים שניתן לדחות אותם לשלב מאוחר יותר.

מעשהו של פנחס היה מעשה של הצלה מיידיית הנדרשת כאן ועכשיו. וראיה לדבר, שברגע שפנחס הרג את החוטאים שמרדו בה' ובמשה, המגפה נפסקה מיד. ובלשונו של הרמב"ן: **צדקה עשה פנחס עם ישראל "לכפר עליהם, ולא מתו כולם במגפה"** (במדבר שם, פס' יב).

ולכן, אין ללמוד ממעשה זה שמותר לקחת את החוק לידיים. החוק והצדק מסורים בידיהם של מוסדות השלטון והחוק.

זאת ועוד. מעשהו של פנחס היה רווי סיכונים בידי אדם ובידי שמים. בידי אדם - בני שבט לוי יכלו לנקום בו ולהרוג אותו במקום. ובידי שמים - הגבול בין מעשה לשם שמים לבין מעשה רצח הוא דק מאד מבחינה הלכתית (ולא ניכנס לפרטים). וממילא, פנחס היה עלול למצוא את עצמו עומד לדין באשמת רצח כפול.

ולמרות הכל, פנחס לקח את הסיכון, לשם שמים. הוא הרגיש שקיומו ועתידו עם ישראל נמצא בסכנה ולכן החליט לפעול.

פנחס הרג את מי שהוביל בפומבי את המהלך של עבודה זרה ומרד בקב"ה. ולכן הקב"ה רואה את פנחס כמי שעשה שלום והשלים בין ישראל לאביהם שבשמים. ולכן הוא נותן לו "את פְּרִיְתֵי שְׁלוֹם".

זאת ועוד. למרות שפינחס הוא בנו של אלעזר הכהן, הוא לא נועד לכהונה. אולם, כאשר הקב"ה ראה את מסירות נפשו של פנחס, הוא צירף אותו לקבוצת הכהנים הקטנה והמצומצמת, הזוכה להיות קרובה אל ה' ולעבוד את עבודת הקודש במשכן.

חז"ל מספרים לנו כי "פינחס הוא אליהו" (ילקוט שמעוני במקום). אותה נשמה, במופע חוזר.

גם בהופעתו השניה כאלהו הנביא, אנו מוצאים את פנחס הוא אליהו בימי אחאב ואיזבל, **מקנא לכבודו של קב"ה** והורג את נביאי הבעל והאשרה בהר הכרמל (מלכים א, פרק יח).

וקו אחד עובר ומחבר בין פנחס הכהן "אֲשֶׁר קָנָא לְאַלְהֵיו", לאלהו הנביא האומר: "קנא קנאתי לה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת" (מלכים שם, פס' י).

קו נוסף המחבר בין פנחס לאלהו, הוא השלום. קו שיתגלה לנו לעתיד לבוא, כאשר אליהו הנביא יופיע שוב ויגיע לפני הגאולה השלמה ויאחד את העם.

הנביא מלאכי (פרק ג') מתאר כי לעתיד לבא, פער הדורות יהיה גדול. "העתיד יהיה מנותק מהעבר ובהווה, אבות ובנים יפנו עורף זה לזה" (רש"י הירש, במדבר כה). או אז, תפקידו של אליהו הנביא יהיה לחבר בין הדורות בבחינת: "וְהָשִׁיב לָב אֲבוֹת עַל בְּנֵים וְלָב בְּנֵים עַל אֲבוֹתָם..." (מלאכי ג, כד).

"נקודה טובה מאסע ישראל" מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

אליהו הנביא ידרש לגשר על פער הדורות, לחבר בין הדורות והגישות השונות ולאחד את המשפחות השסועות. וכמובן, להחזיר את הבנים שהתרחקו, ולהשיבם אל דרך האבות, אל "תורת משה עבדי" (שם, כב). זה יהיה השלב המקדים וההכרחי לפני השלום היעולמי של הגאולה העתידה לבא.

גם כאן עובר קו אחד המחבר בין פנחס, שזכה לברית שלום על שהשלים בין ישראל לאביהם שבשמים, אל אליהו הנביא שעתיד לעשות שלום בין הדורות השונים בעם ישראל.

כך מחוברים אליהו הנביא ופנחס הכהן זה לזה בקווי הקנאות והשלום גם יחד.

יהי רצון שנתרום גם אנו את חלקינו בקירוב הלבבות, בהקטנת הפערים ובאיחוי השסעים בעם, בדרכו של אהרון הכהן, מתוך אהבת הבריות ואהבת השלום.

הברכת שבת טובה

אשה רות

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה. ניתן לפנות למייל: nekudatova.roth@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל.

אהבת? הפץ בין חבריך